

תורת בטחון – חנוכה

נר ג'

בענין יישוב קו' הבית יוסף

הנה מאחר שמבואר דהישועה של חנוכה היה משום שתלו בטחונם בהשי"ת, שהגם שלא היה בכוחם לנצח המלחמה מ"מ בטחו בהשי"ת "שיעשה להם נס", ומכח זה זכו לישועה גדולה, על פי זה יש ליישב קו' הבית יוסף.

דהנה כבר ידוע ומפורסם קושיית מרן הבית יוסף (בסי' תר"ע) "דלמה קבעו שמנה ימים דכיון דשמן שבפך היה בו כדי להדליק לילה אחת ונמצא שלא נעשה הנס אלא בשבעה לילות. ותירץ, שחילקו שמן שבפך לשמנה חלקים ובכל לילה היו נותנים במנורה חלק אחד והיה דולק עד הבוקר ונמצא שבכל הלילות נעשה נס. ועוד תירץ, שלאחר שנתנו שמן בנרות המנורה כשיעור נשאר הפך מלא כבתחלה וניכר הנס אף בלילה הראשונה. ועוד תירץ, שבלי לראשון נתנו כל השמן בנרות ודלקו כל הלילה ובבוקר מצאו הנרות מלאים שמן וכן בכל לילה ולילה", עכת"ד. וקושיא זו כבר דשו ביה רבים לתרץ זה בכה וזה בכה, וע"כ גם אני אענה את חלקי בעזה"י [ושוב ראיתי שיש מרבתינו ז"ל שתי' כעין זה]. הנה, בין כל התירוצים שתירצו רבותינו ז"ל, רובם ככולם מיוסדים על יסוד אחד, שטרחו להמציא אופנים להוכיח שהיה הנס לח' ימים ולא רק לז' ימים. אך אפשר שפיר לומר, שהגם שלא היה שום נס לח' ימים, רק לז' ימים, מ"מ איכא סיבה אחרת לקבוע חנוכה לח' ימים, כמו שנבאר בעזה"י.

מפורסמים הם דברי הרמב"ן (סוף פר' בא): "ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם", עכ"ל. ומבואר מדבריו הק', שתכלית כל הנסים הגלויים הוא לבא לידי ההכרה, שכל הנסים הנסתרים - דהיינו כל הנהגת הטבע, הוא ממש כמו הנהגת הנס. ואין שום נ"מ כלל וכלל ביניהם, רק הנסים הם דברים שאין העין רואה כל שעה, וטבע הם דברים שאנו מורגלים לראות. אבל אין חילוק ביניהם וכולם הם מהנהגת הקב"ה, ומי שאינו מאמין בזה, אין לו חלק בתורת משה רבינו!

ונראה שמשום הכי קבעו חז"ל היו"ט של חנוכה ח' ימים, אף שהיה הנס רק ז' ימים. דכיון דתכלית כל מעשי ניסים הוא, להיות "מודה" גם על עניני הנהגת הטבע, והרי היו"ט של חנוכה מיוסד ע"ז ממש - על הנסים שנעשו לאבותינו בימים ההם, ראו חז"ל לקבוע יום אחד מיוחד מלבד הז' ימי חנוכה שבהם נעשה נס גלוי, להודות ולהלל לשבח ולפאר את שמו הגדול, להורות, שאנו מודים ומהללים לא רק על הנסים הגלויים, אלא גם על כל עניני הטבע שבעולם. וזהו תכלית היו"ט של חנוכה, להיות מכיר דכל הנהגת העולם הוא כולו הנהגת הקב"ה, ובפרט הנהגת הטבע, דאין האדם רואה בחוש שהקב"ה מנהיגה, דכל עניני טבע כבר רגיל האדם בהם.

והנה כשהאדם בא לידי הכרה דאין שום חילוק בין נס לטבע, ואין שום כח כלל בהנהגת הטבע, רק הכל הוא הנהגת הקב"ה, אז יכול לבוא לדרגה גבוה מעל גבוה של: "אין עוד מלבדו", כמו שמצינו בגמ' (חולין ז' ע"ב): "אין עוד מלבדו - אמר רבי חנינא: ואפילו כשפים. ההיא איתתא דהות קא מהדרא למישקל עפרא מתותיה כרעיה דרבי חנינא, אמר לה: שקולי, לא מסתייעא מילתיך, אין עוד מלבדו כתיב", ע"כ. ופרש"י "אין עוד מלבדו, כלומר שלא מדעתו שאם אין גזירה מלפניו אין מריעין לו לאדם", עכ"ל. ומבואר בדברי הגמ', דלא היה לרבי חנינא שום פחד כלל ממה שרצתה אותה אשה לעשות לו, דהוא ידע ד"אין עוד מלבדו", ואין שום כח בעולם כלל מלבדו - אפילו בכוחות על טבעיים.

וזהו הסגולה של "אין עוד מלבדו", שכתב הנפש החיים (שער ג', פרק י"ב) וז"ל, "כשהאדם קובע בלבו לאמר הלא ה' הוא האלקים האמתי ואין עוד מלבדו יתברך שום כח בעולם וכל העולמות כלל והכל מלא רק אחדותו הפשוט ית"ש. ומבטל בלבו ביטול גמור ואינו משגיח כלל על שום כח ורצון בעולם. ומשעבד ומדבק טוהר מחשבתו רק לאדון יחיד ב"ה. כן יספיק הוא יתב' בידו שממילא יתבטלו מעליו כל הכחות והרצונות שבעולם שלא יוכלו לפעול לו שום דבר כלל ... וגם יגזור אומר ויקם לו לפעול ענינים ונסים נפלאים היפוך סדור כחות הטבעיים. כיון שמשעבד ומדבק טוהר אמונת לבבו באמת בל תמוט רק לו יתב' לבד ואצלו יתב' הכל שוה כל רגע. לפעול בסידור הטבע שקבע או היפוך סידור הטבע. כמו שמצינו בר' חנינא בן דוסא שהיה גוזר אומר ופועל כפי רצונו כל עת היפוך סידור הטבע כאמרו מי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ וידליק ר"ל הלא אצלו יתב' שוה זה כמו זה כנ"ל. וכן הספיק הבורא ב"ה בידו. וכהנה רבות אתו כמובא בש"ס מנפלאות עניניו", עכ"ל.

וזהו התכלית של ימי חנוכה לבא לידי ההכרה "שאין עוד מלבדו" ואין שום חילוק בין טבע לנסים שהם למעלה מדרך הטבע. כמו שבטחו החשמנאים בהשי"ת שבודאי יעשה להם נס, שלא היה להם חילוק בין טבע לנסים שהם למעלה מדרך הטבע.